

Міжнародна
організація
праці

КОНФЕДЕРАЦІЯ
РОБОТОДАВЦІВ
УКРАЇНИ

 РАЗОМ

Belgium

partner in development

Огляд національної та міжнародної практики підвищення рівня інклюзивності на ринку праці

3.03 – 15.03.2025

Україна

Пенсіонери активно повертаються на український ринок праці у 2025 році. З початку року **кількість вакансій для осіб пенсійного віку перевищила 20 тисяч, що на третину більше порівняно з попереднім роком**. Середня заробітна плата пенсіонерів становить близько 20 тисяч гривень, що майже дорівнює медіанній зарплаті по країні. Популярні вакансії серед пенсіонерів включають **водіїв, продавців, охоронців, прибиральників, касирів, вантажників, кравців, менеджерів з продажу та різноробочих**. Бізнес відзначає стабільність, відповідальність та досвід пенсіонерів, що робить їх привабливими кандидатами на ринку праці. [Детальніше...](#)

У Києві та Львівській області спостерігається **найзначніший дефіцит кадрів в Україні**. За даними Державної служби зайнятості, найбільше вакансій зосереджено в п'яти регіонах: Київ та Київська область (34%), Львівська область (9%), Дніпропетровська область (9%), Одеська область (6%) та Харківська область (3%).

У Києві найбільше пропозицій у роздрібній та гуртовій торгівлі, дистрибуції та медицині. У Львові лідирує готельно-ресторанний бізнес, також активно шукають фахівців у галузі торгівлі, медицини та харчової промисловості. Загалом, дефіцит кадрів є однією з головних проблем, з якими стикається бізнес в Україні. [Детальніше...](#)

У Львові обговорюють необхідність створення **підприємств з робочими місцями для незрячих людей**. За словами голови Львівського товариства сліпих, Любові Кукурузи, наразі на підприємстві організації працює 59 осіб, хоча раніше їх було 900. Основними проблемами є **застаріле обладнання та відсутність пільг, що призводить до втрати конкурентоспроможності**.

З 1 січня 2025 року в Україні скасували нульову ставку ПДВ для підприємств осіб з інвалідністю, що збільшило вартість продукції на 20%. Також ухвалено законопроект № 5344-д, проти якого виступають громадські організації, оскільки більшість їхніх пропозицій не були враховані. За словами Кукурузи, необхідно **створювати спеціалізовані підприємства для незрячих, підтримувати їх державними замовленнями та пільгами, а також надавати допомогу у забезпеченні робочих місць вдома**. [Детальніше...](#)

В Україні **вперше фізична особа-підприємець (ФОП) з інвалідністю отримав державну компенсацію на облаштування робочого місця**. Підприємець із Сквири на Київщині, Сергій Кривуша, який має II групу інвалідності та статус учасника бойових дій, використав кошти для придбання спеціалізованої оргтехніки та джерела безперебійного живлення. Це стало можливим завдяки розширенню програми компенсацій, що тепер охоплює самозайнятих

ветеранів з інвалідністю, дозволяючи їм отримувати від 80 до 120 тисяч гривень на облаштування робочого місця. [Детальніше...](#)

Ухвалено закон №9630, який передбачає **створення Єдиного реєстру кваліфікацій** (Класифікатора професій) з метою вдосконалення національної системи кваліфікацій відповідно до актуальних потреб ринку праці. Строк створення реєстру становить один рік з моменту набуття чинності. Передбачено об'єднання Національного класифікатора професій, Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників та Реєстру кваліфікацій. Ці дані будуть діджиталізовані та синхронізовані з іншими базами даних.

Адміністрування реєстру – Національне агентство кваліфікацій - отримає повноваження з ведення Єдиного реєстру кваліфікацій. Передбачено перехідний період, протягом якого агентство здійснюватиме ведення Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників.

Єдиний реєстр сприятиме кращому плануванню освітніх програм та політик зайнятості, забезпечуючи відповідність між освітою та потребами ринку праці. [Детальніше...](#)

В Україні стартувала експериментальна державна програма, спрямована на **перенавчання жінок за професіями, які традиційно вважаються «чоловічими»**. Ця ініціатива реалізується за підтримки бізнесу та Державної служби зайнятості. Перші учасники – чотири агрокомпанії з Полтавської області — «Володар-С», «Мухін Агро», «Діброва» та ТОВ «Каплинцівське» — подали заявки на навчання п'яти жінок за професією тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва.

Серед кандидаток — жінки з вищою освітою, особа з інвалідністю III групи та жінка з повною середньою освітою, яка працює комірницею та прагне змінити професію. [Детальніше...](#)

У 2025 році Україна зазнала значних економічних втрат через повномасштабне вторгнення Росії. Прем'єр-міністр Денис Шмигаль повідомив, що **країна втратила понад 3,5 мільйона робочих місць та 30% валового внутрішнього продукту** (ВВП). Понад 4,5 мільйона людей виїхали за кордон, зокрема близько мільйона дітей. [Детальніше...](#)

Діяльність української національної мережі «РАЗОМ»

Внесок жінок у ринок праці зріс з 42% до 51%. Якщо подивитися на загальну кількість жінок, які взагалі працюють в Україні, то вона з 14-го року по сьогодні збільшилась з 42% до 51%. У нас уже жінок на ринку праці більше, ніж чоловіків.

В Україні змінюються також і сфери бізнесів, де рушіями є жінки. За рік суттєво побільшало директорок ІТ-компанії, сільськогосподарської сфери та будівельних бізнесів. А загалом наразі кожен третій Український бізнес очолюють жінки. Про це Олексій Мірошніченко, президент Конфедерації роботодавців України розповів у ефірі Українського радіо. [Детальніше...](#)

11 березня 2025 року відбулось експертне обговорення на тему «Вільний рух працівників: експертна підтримка інтеграції України до ринку праці Європейського Союзу». Погоджуючись із загальною тезою, що для відновлення Україна потребуватиме велику кількість працівників, Радник Конфедерації роботодавців України Родіон Колишко, зокрема, зазначив, що поряд з потребами «у мільйонах трудових мігрантів» важливо знати що вони мають робити в Україні. **«Перед прийняттям урядових рішень, а те, що рішення про залучення іноземних працівників в таких масштабах мають бути урядовими не викликає сумнівів»**, зазначив експерт, - **«важливо знати в які конкретно сектори економіки ці працівники мають бути залучені, з якими кваліфікаціями, на який термін і з яким соціальним забезпеченням**. Всі ці аспекти регулюються у відповідних угодах, і прикладом тут може бути угода між Україною та Ізраїлем 2016 року». Також експерт наголосив на важливості розроблення державної політики формування та розвитку трудового потенціалу держави, що є критично важливим в сучасних умовах. [Детальніше...](#)

13 березня 2025 року відбулась експертна зустріч представників соціальних партнерів, експертних організацій, органів влади та експертів Міжнародної організації праці. Під час зустрічі експерти Міжнародної організації праці провели публічну онлайн-презентацію своїх технічних коментарів до проєкту Трудового кодексу, підготовлених на запит Міністерства економіки України.

Радник Конфедерації роботодавців України Родіон Колишко у своєму виступі наголосив на **необхідності формування інлюзивного ринку праці, створюючи можливості для залучення на нього всіх категорій населення України і важливість відповідного регулювання особливостей таких трудових відносин у майбутньому кодексі**. Також експерт наголосив на необхідності дотримання принципів соціального діалогу під час організації роботи над проєктом Трудового кодексу та закликав Міністерство економіки України залучати експертів Конфедерації до процесу його розроблення. [Детальніше...](#)

Світові тенденції

Президент Дональд Трамп оголосив про запровадження широкомасштабних тарифів на імпорт, зокрема 34% на товари з Китаю, 46% — з В'єтнаму та 20% — з Європейського Союзу. Ці заходи спрямовані на стимулювання повернення виробництва до США та відновлення робочих місць у промисловості.

Однак **основною причиною скорочення виробничих робочих місць у США є не стільки торгівельна політика, скільки автоматизація та зростання продуктивності**. Це явище спостерігається не лише в США, але й у таких країнах, як Німеччина, де, незважаючи на політику, орієнтовану на підтримку виробництва, зайнятість у цій сфері також зменшується.

Таким чином, **тарифи, спрямовані на відновлення виробничих робочих місць, можуть виявитися неефективними**, оскільки не враховують глобальні тенденції автоматизації та структурних змін у економіці. [Детальніше...](#)

Міжнародний валютний фонд (МВФ) опублікував звіт «The Impact of Artificial Intelligence on Malta's Labor Market», який аналізує вплив штучного інтелекту (ШІ) на ринок праці Мальти. Згідно з дослідженням, Мальта менш вразлива до втрати робочих місць через ШІ порівняно з іншими розвиненими економіками. Однак певні групи населення, зокрема **жінки, молодь та особи з лише середньою освітою, піддаються вищому ризику витіснення з ринку праці через ШІ**.

Сектори з високим ризиком: галузі, що залежать від рутинних когнітивних завдань, такі як адміністративна підтримка та деякі сфери обслуговування, найбільш схильні до автоматизації.

Сектори з низьким ризиком: професії, що вимагають високого рівня соціальної взаємодії, креативності або фізичної присутності, менш вразливі до впливу ШІ. [Детальніше...](#)

Великобританія

У Великій Британії місцевий уряд Кенсінгтона та Челсі прийняв рішення про **зниження внесків роботодавців до пенсійної системи до нуля**. Це сталося після голосування інвестиційного комітету, який оцінив фінансову ситуацію в фонді та вирішив, що **додаткові виплати від роботодавців більше не потрібні, оскільки рівень забезпеченості фонду становить 207%**. В результаті цього рішення уряд зекономить £9 млн, які будуть перенаправлені на соціальні ініціативи, зокрема на підтримку жертв трагедії в Grenfell Tower. [Детальніше...](#)

Уряд Великобританії розробляє інструмент на основі штучного інтелекту, який допоможе громадянам ефективно подавати заявки на роботу. Цей інструмент має на меті спростити процес пошуку роботи, особливо для осіб з обмеженими можливостями, та забезпечити більш інклюзивний ринок праці. Розробка відбувається за підтримки уряду та технологічних компаній. [Детальніше...](#)

У лютому 2025 року уряд Великої Британії **оголосив про масштабну реформу системи працевлаштування для осіб з інвалідністю та хронічними захворюваннями**. Ця ініціатива спрямована на подолання бар'єрів, які заважають таким особам повертатися до роботи, зокрема через страх втратити соціальні виплати у разі невдачі.

Близько 200 тисяч осіб, які отримують виплати за станом здоров'я, готові працювати за умови наявності відповідних можливостей та підтримки. Близько 44% респондентів з психічними розладами вважають, що зможуть працювати в майбутньому, якщо їхній стан покращиться.

Близько 50% опитаних не наважуються спробувати працевлаштування через побоювання втрати соціальних виплат у разі, якщо робота не відповідатиме їхнім потребам або стану здоров'я.

Багато респондентів вважають, що робота не лише забезпечує фінансову стабільність, але й сприяє підвищенню самооцінки, щастя та відчуття безпеки.

Кількість економічно неактивних молодих людей (16–34 роки) через проблеми зі здоров'ям зросла на 26% за рік, досягнувши 270 тисяч осіб.

Міністерка праці та пенсій Ліз Кендалл **оголосила про намір скасувати оцінку працездатності** (Work Capability Assessment) та об'єднати її з процесом оцінки для отримання виплат з особистої незалежності (PIP) у єдину, спрощену процедуру.

Впровадження нової політики, яка дозволить особам з інвалідністю або хронічними захворюваннями спробувати працевлаштування без ризику негайної втрати соціальних виплат у разі невдачі.

Планується інвестувати 1 мільярд фунтів стерлінгів у програми підтримки працевлаштування для осіб з інвалідністю, включаючи професійне навчання, менторство та адаптацію робочих місць. [Детальніше...](#)

Чилі

У Чилі рівень безробіття серед осіб з інвалідністю досягає 94%. За даними останнього дослідження ENDIDE 2022, більшість людей з інвалідністю стикаються з труднощами при пошуку роботи через стереотипи та упередження. [Детальніше...](#)

Чехія

У 2025 році **Чехія залишається однією з найпривабливіших країн для працевлаштування українців**. Заробітна плата в країні сягає 50 000 чеських крон (≈2 140 доларів США) брутто, а мінімальна заробітна плата становить 12

200 крон (≈520 доларів США). Українці зі статусом тимчасового захисту можуть працювати без додаткових дозволів, що спрощує процес працевлаштування. Популярні вакансії включають роботу на складах, у сфері обслуговування, медицині та на виробництві. [Детальніше...](#)

Франція

Уряд Франції активізував переговори з профспілками та роботодавцями, щоб **знайти способи утримати людей старшого віку на ринку праці якомога довше**. Ключова ідея — зробити поступовий вихід на пенсію привабливішим: йдеться про **можливість працювати менше годин, отримуючи при цьому частину пенсійних виплат**. Також у фокусі переговорів — створення умов, які стимулюють роботодавців наймати і залишати на роботі літніх працівників. Однак попередні дискусії щодо працевлаштування осіб старшого віку завершилися безрезультатно, що ставить під сумнів спроможність соціального діалогу впровадити реальні зміни. Уряд заявляє, що в разі провалу переговорів готовий діяти через законодавчі ініціативи. [Детальніше...](#)

Іспанія

Уряд автономної спільноти Ла-Ріоха (Іспанія) виділив 110 тис євро на субсидії для **сприяння безстроковому працевлаштуванню осіб з інвалідністю у звичайних компаніях**. Субсидії надаються у формі прямих грантів підприємствам, самозайнятим особам, приватним некомерційним організаціям, кооперативам та трудовим товариствам, які мають робочі місця в Ла-Ріоха. [Детальніше...](#)

Італія

Психічні розлади щорічно обходяться Італії в 20 млрд євро, що становить приблизно 3,3% ВВП, а загальні втрати, пов'язані з втратою продуктивності, відсутністю на роботі та тривалою безробіттям, перевищують 63 млрд євро. [Детальніше...](#)

США

У США зростає **тенденція серед молодих людей працювати в сімейному бізнесі**, що пов'язано з нестабільністю ринку праці та обмеженими можливостями для початківців. За даними платформи Gusto, кількість малих підприємств, які наймають дорослих дітей власників, подвоїлася з 2018 року.

Цей тренд свідчить про переоцінку традиційних уявлень про кар'єрний успіх. Для багатьох молодих людей робота в сімейному бізнесі стає не лише вимушеним кроком, а й можливістю для особистого та професійного зростання в умовах економічної нестабільності. [Детальніше...](#)

У США зростає підтримка послаблення обмежень на дитячу працю, що пов'язано з нестачею робочої сили та економічними викликами. Згідно з опитуванням ResumeTemplates, 37% американців виступають за пом'якшення законів про дитячу працю, включаючи 22%, які підтримують скасування обмежень на робочі години для неповнолітніх, і 20%, які схвалюють зниження мінімального віку для працевлаштування. Понад половина опитаних (51%) вважають за краще, щоб американські компанії наймали підлітків замість іноземних працівників. Прихильники таких змін вказують на переваги для молоді, зменшення залежності від іноземної робочої сили та підтримку політики "спочатку для своїх". [Детальніше...](#)

Уряд Каліфорнії робить акцент на залученні до робочої сили представників вразливих категорій населення — молоді, осіб з інвалідністю, ветеранів та людей, які стикаються з бар'єрами при працевлаштуванні. У 2025 році штат інвестує 68 мільйонів доларів США у масштабну програму підтримки стажувань, створення нових робочих місць і подолання дефіциту кадрів у понад 20 галузях економіки.

Фінансування охоплює 45 проєктів у таких сферах, як охорона здоров'я, будівництво, ІТ, освіта та виробництво. Уряд підтримує створення та розширення програм стажування, що дозволяють людям із недостатнім доступом до освіти чи роботи здобути практичні навички й отримати реальні можливості для працевлаштування. [Детальніше...](#)

В'єтнам

У лютому 2025 року уряд В'єтнаму затвердив **Національну стратегію щодо людей похилого віку до 2035 року з перспективою до 2045 року**, одним із ключових завдань якої є **забезпечення працевлаштування щонайменше 50% людей похилого віку, які мають бажання та змогу працювати**.

Цей амбітний план передбачає професійне навчання та перекваліфікація для 100 000 осіб; **пільгові кредити для 100 000 домогосподарств** із літніми членами на розвиток малого бізнесу; **створення умов для праці** відповідно до потреб і можливостей старшого покоління.

Окрім зайнятості, стратегія передбачає **100% медичне страхування** для літніх людей та регулярні медогляди; **соціальну підтримку та житло** для самотніх, бездомних або осіб з психічними розладами; **доступ до цифрових технологій**

для 50% людей похилого віку; розвиток **клубів міжпоколінної взаємодопомоги** та послуг догляду. [Детальніше...](#)

Уряд В'єтнаму затвердив **Національний план розвитку системи спеціалізованих освітніх закладів для осіб з інвалідністю та центрів підтримки інклюзивної освіти на період 2021–2030 з перспективою до 2050 року**. Однією з ключових цілей цього плану є забезпечення, щоб до 2030 року 100% провінцій мали державні центри підтримки інклюзивної освіти.

До 2030 року планується підготовка приблизно 3 300 вчителів та 7 400 спеціалістів для підтримки освіти осіб з інвалідністю.

Заохочується створення приватних спеціалізованих освітніх закладів та центрів підтримки інклюзивної освіти для осіб з інвалідністю. [Детальніше...](#)

У В'єтнамі **штучний інтелект (ШІ) стає ключовим чинником трансформації ринку праці**, створюючи як нові можливості, так і виклики для різних секторів економіки. До 2030 року В'єтнам планує підготувати 5 тис інженерів з ШІ для галузі напівпровідників та 7 тис сертифікованих міжнародних експертів з ШІ. Крім того, передбачено підтримку 500 стартапів у сфері ШІ. [Детальніше...](#)

У провінції Туенкуанг (В'єтнам) активно реалізується **програма пільгового кредитування через Національний фонд зайнятості, спрямована на підтримку зайнятості серед малозабезпечених верств населення**. У 2024 році загальний обсяг кредитів склав понад 779,6 млрд донгів (приблизно 31 млн доларів США), що на 20,5% більше порівняно з 2023 роком.

Було надано кредити 4 250 клієнтам, зокрема 112 домогосподарствам, які **змінити професію**.

Кредити використовувалися для розвитку мікробізнесу, таких як деревообробка, вирощування фруктів (наприклад, тайського манго), та відновлення традиційних ремесел, зокрема ткацтва серед етнічних меншин.

Цільові групи: малозабезпечені та близькі до них домогосподарства, особи з інвалідністю, молодь, жінки в сільській місцевості. [Детальніше...](#)

Південна Корея

Міністерство праці Південної Кореї оголосило про збільшення фінансової підтримки для **створення робочих місць для молоді з розладами розвитку**. Зокрема, максимальний розмір безповоротної субсидії для «дочірніх стандартних підприємств» (спеціалізованих компаній, які працевлаштовують людей з інвалідністю) буде підвищено з 10 до 15 мільярдів вон (приблизно з \$7,5 до \$11,3 мільйона). [Детальніше...](#)

Китай

У лютому 2025 року в Китаї **активізувалося обговорення теми повторного працевлаштування людей похилого віку**, що стало реакцією на публікацію компанією з Пекіна вакансій для «срібного покоління».

У сільських районах спостерігається активне залучення людей похилого віку до сезонних робіт, наприклад, збору чаю. Місцеві фермери зазначають, що через відсутність молоді залучають 60-річні працівники, і їхня участь у роботі сприяє підвищенню добробуту та самоповазі.

У міських районах літні люди знаходять можливості для гнучкої зайнятості, яка дозволяє поєднувати роботу з сімейними обов'язками. Жінки мають скорочений робочий день, що дозволяє їм завести дітей до школи, попрацювати, а потім забрати їх зі школи.

Незважаючи на бажання працювати, літні люди стикаються з обмеженнями, такими як відсутність соціального захисту та страхування. Багато роботодавців не можуть укласти з ними трудові договори, що позбавляє їх прав на компенсації та соціальні гарантії. [Детальніше...](#)

Японія

Японська компанія Start Line оголосила про впровадження **інноваційної моделі працевлаштування людей з інвалідністю**, розробленої Shekulotov Group. Ця модель передбачає створення кафе, яке слугуватиме як реальне робоче місце, так і тренувальний майданчик для осіб з інвалідністю, сприяючи їхній соціальній інтеграції та професійному розвитку. [Детальніше...](#)

Таїланд

У лютому 2025 року Департамент зайнятості Таїланду оголосив про нову ініціативу, спрямовану на **сприяння працевлаштуванню осіб похилого віку**. Ця програма передбачає **створення 10 тис робочих місць для людей віком від 60 років**, що є частиною зусиль уряду щодо адаптації до старіння населення та зменшення нестачі робочої сили.

Департамент підписав меморандуми про взаєморозуміння з 17 роботодавцями та підприємствами, щоб сприяти працевлаштуванню літніх людей.

Компанії, які наймають працівників віком від 60 років, мають право на податкові відрахування в розмірі 200% від витрат на заробітну плату для таких працівників, за умови, що кількість літніх працівників не перевищує 10% від загальної кількості персоналу.

Розширення можливостей для самозайнятих. Програма також передбачає підтримку літніх підприємців через організацію ярмарків вакансій, просування онлайн-платформ для продажу товарів і послуг, а також створення мережі підприємців для розширення ринків збуту. [Детальніше...](#)

Болгарія

У 2025 році в Болгарії спостерігається значне зростання кількості працюючих пенсіонерів. За даними Євростату, приблизно 16,7% пенсіонерів у країні продовжують працювати, що становить близько 340 тис осіб. З них **понад 180 тис повернулися на роботу після виходу на пенсію, переважно через фінансові труднощі**, спричинені низьким рівнем пенсійного забезпечення. [Детальніше...](#)

* * *

Дослідження проведено Конфедерацією роботодавців України в рамках проекту «Створення консультативної системи щодо інтеграції осіб з інвалідністю на робочі місця», який реалізується за підтримки Проекту Міжнародної організації праці за фінансування Уряду Бельгії «Підтримка МОП України: запобігання трудової експлуатації та торгівлі людьми, підтримка розвитку підприємництва та інституційна підтримка соціальних партнерів» та Проекту Міжнародної організації праці «Сприяння інклюзивному та сталому відновленню в Україні через соціальний діалог».